

K-1444226

OC

KODIMA, VEPSÄNMA

JUMINKEKO

K O D I M A , V E P S Ä N M A

K 1444226

Necen kirjan om toimitanu **Markku Nieminen**.

Kirjas om runoid mugoižil kirjutajilpäi: **Maria Abramova, Nikolai Abramov, Alevtina Andrejeva, Mihail Bašnin, Olga Jeršova, Viktor Jeršov, Gul'a Polivanova, Nina Potaševa, Valentina Rogozina i Nina Zaiceva.**

Fotod: **Markku Nieminen**

Kirjan taitand: **Markku Nieminen i Ahti Heikkinen**

Kirjankor': **Ahti Heikkinen**

Necen kirjan täht rahad om sadud Alfred Kordelinan fondaspäi i EU:n Interreg III A Karjala -programmaspäi. Kirjan painduz om Juminkegon (Suomi) i Vepsän kultursebran (Petroskoi, Venäma) ühthižtön satuz.

Vepsän “uden kirjelen mamale” Nina Zaicevale.

VEPSÄNMA I VEPSLÄIŽED

Vepsläižed oma baltianmerensuomalaine rahvaz, kudamb johtutadas vanhoiš slavilaižiš hronikoiš (vozil 859, 862 i 882) ves’-nimel. Vepsläižed oliba ühten vägekahan rahvahan, kudamb mülüškanzi Venän valdkundha enamban tuhad vot tagaz i mugažo abuti tehta möndkosketusid Skandinavian i Vizantian keskes.

Vepsläižed “kadoiba” mail’man kartalpäi edel vot 1000. Se tegihe muga sikš, miše vanalaižed zavodiba nimitada heid čudikš. Nece nimi kävutoittihe levedamba-ki: sil nimitadihe kaik suomensuguižed rahvahad. Suomalaine kel’tedomez’ (mõhemba - Piterin Akademian tedomez’) A.J. Sjogren “lõuzi” vepsläižid udes i pani eläbiden rahvahiden keskhe vodel 1824, konz oli tedomatkal heiden elo-oblastiš.

Vepsän kel’ om lujas arhaine kel’. Erasti sanudas, miše se om lähemb kaiked toižid kelid prasuomen kel’he.

Vepsläižed endevanhad elo-oblastid oma olnuded Äniž-järven i Ladoga-järven keskes Suvär’-jogen suvipolel i oma levitanus Vauktan järven ümbrištohosai. Mõhemba (erased sadad vot tagaz) vepsläižed sirdihe mugažo Suvär’-jogen pohjoižpolele, kus heiden külid nügüd’ võib vastata vaiše Äniž-järven suvi-päivlaskmpoližel randištol.

Vepsläižed oma mahtokahad pusauvojad. Heiden käzišpäi oma tulnuded, ozutesikš, Kižin Jumalankodid, Heimjogi-külän i Kal’l’-külän Jumalankodid. Heiden sauvondmahton hoštaban ozutesen om Üksalan Jumalankodi 15. voz’sadalpäi. Heiden erased elopertid-ki oma kuti puarhitekturan ozutesed. Vepsläižed oma tetabad mugažo sil, miše heiden keskes om olnu äi mahtokahid kivimastrid i kivisajid: oz. Napoleonan sarkofag Parižas, Leninan mavzolei, Moskvan Rusked avoinirdan päline om tehtud vepsläižes kivespäi.

Rahvahankirjutamižen materialoiš ozutadas, miše vepsläižid om jänu nügüd’ 12,5-päi 30 tuhazesai. Kaik rippub kirjutamižespäi i sen süištä. Heištä 6,5 tuhad eläb Karjalas, Petroskois i Vepsän volostiš vai Äniž-vepsän mal, i erased ristitud üksin eläba toižiš-ki tahoiš. Vologdan i Leningradan oblastiš (keskvepsläižed i suvivepsläižed) om mugažo vepsläižid külid i vahv rahvahaline identitet, hot’ küliden eläjid küzumata heid-ki rahvahankirjutamižen aigan pandihe venänikoin; vozil 1960-1970 äjiden küliden eläjid kükstihe heiden kodikülišpäi i käsktihe vajehtada elotahon. Administrativišesti vepsläižil ei ole nimittuš oblastid. Vaiše 1980-vozil pened rahvahad voiškanziba vahvištoitta ičeze etnižid jurid i sauda udes ičeze kulturišt identitetad. Vepsän kultursebr, vepsänkeline Kodima-lehtez, erased školopendajad i lapsenkodikacujad da vepsläine intelligencii painoi muga, miše hilläšti lendaškanzihe rahvahan identitet. Satusen oli se, miše ezmäi kaiked Zinaida Strogaličikovan i Nina Zaicevan azjoiden pohjal Petroskoin korgedškol sai vepsänkelišt opendust, om lodud udes kirjkel’, vepsläine kultur om tehnu tetabaks ei vaiše ičeze elotahoiš, no

kaikes Venämas i edemba-ki. Ičeze panon vepsläižen kulturan vahvištoitandaha om tehnu Juminkego-fond-ki (i sen enzne organizacii - Kuhmon Karjalaine gornic-fond) tehtes ühtes Vepsän kultursebranke Suomes i vepsläižiden elotahoiš vepsän kulturan vozid (kaikutte kümnnendez voz' om Vepsän kulturan voz'). Nene tematized voded ühtenzoitaba, voib olda, enamban, mi mi-se toine, eri poliš eläjid vepsläižid i toba konkretižid satusid, kut, ozutesikš, uzid kirjoid vepsläižiden täht.

VEPSÄNKEL'ILITERATUR

Ezmäine tedotö vepsän keles om Elias Lönnrotan, (Kalevala-eposan tegii), tö, kudamb om paindud vodel 1853. Necen jäl'ghe Lönnrot tegihe suomen kelen professoraks Helsinkin korgedškolas. Oficialižen kirjelen vepsläižed saiba ezmäižen kerdan vaiše 1930-den voziden augotišes. Siloi tehtihe openduzkirjoid i vepsläižiden elotahoiš zavottihe painda kaks' vepsänkelišt lehtest. Oli paindud lāz koumedkümned kirjad edel sidä, konz Stalinan aigan (1937-1938) kaik kirjad poltaškatihe i vepsän kelen oficialine pagin i kirjkel' kel'tihe.

Ut kirjkel't zavottihe tehma vaiše 1980-den voziden lopus. Lühüdan aigan om tehtud äi. Nügüd' om openduzkirjoid kaikiden klassoiden täht, om grammatikan kirjoid i - ezmäi kaiked - om eläbad literaturad.

Vepsän kulturvoden 2002 tehtihe ezmäine vepsläižiden kirjutajiden Mail'mkonferencii. Sihe tuliba 11 kirjutajad. Sen-žo aigan paindihe ezmäine vepsänkeline roman i sadihe Kalevala-eposan käzikirjutuz, kudamban paindihe vodel 2003. Kirjutajiden konfrencijal pagištihe vepsän keel! Kaik se ozutab, miše vepsläižel literatural om tulii aig.

Nece uz' "Kodima, Vepsänma"-kirj taričeb vepsläižile lugijoile runoid ičeze keel: hö voiba tundištoittas ičeze runoilijoidenke i nägištada Vepsänman čomut kaikiš vepsänman čogišpäi: Änižvepsän malpäi, keskvepsän malpäi 1992-2002 aigan.

Vepsläižil om süid ülendeldas ičeze kultural. Heil om olnu sur' männu aig. Tulii aig om heil ičeze käziš. Heiden käded oma mahtokahad i lahjakahad.

Markku Nieminen

KODIMA

Mecad, pöudod, järved, joged...
Löüdan marjoid, kalan san.
Ühten tedan – vaiše soged
Voili tact'a necen man.

Pedailadvas mecoi kimib,
Minei armaz hänen kel'.
Täs om minei anttud nimi,
Täs on minei anttud mel'.

Laske elo lujas paha,
Linneb konz-se paremb aig...
Mindai täs i pandas maha,
Kuna pandud heimod kaik.

Lankteb lumi – löüdan suksed,
Ajan venhel lämäl säl.
Kaikjal avoin minei uksed
Meiden vepsän taivhan al.

“Hüväd päiväd!” sanub ahav,
Sinä minei ozad sa...
Täs om minun armaz taho,
Täs om minun kodima!

Nikolai Abramov

ARMAZ KODIMA

Ičein armaz kodima,
Eile sindai parembad,
Kuti hüvä vessel' sarn,
Sinä mindai kazvatad.

Sel'ged taivaz, vihand hein,
Rusktan marjan sil'mäine.
Sinä kuti čoma heim,
Kuti keváz'vihmaine.

Mäneb sügüz', tuleb tal'v,
Tal'ven keza vajehtab.
Ičein man kaikutte päiv
Enččel pajol manitab.

Gul'a Polivanova

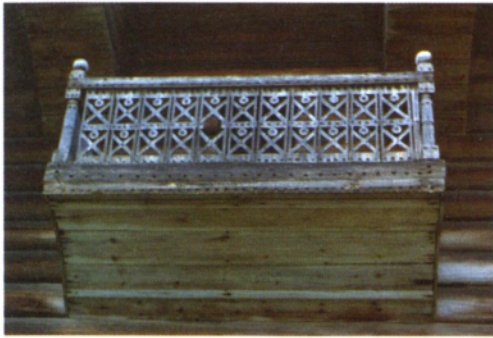

MAMAN NEVONDOIŠPÄI

Päzda kibus, pahas dumas,
Prizoras da vāras sil'mas
Mama ende openz' ninga,
Sanui: kaikes lõutkat viga!
Kibu tuleb sil'miš läbi,
Pähä hubid melid nabeib,
Jurid pästab, otab vägen...
Tehkat, miše kibu pagen'!
Kibed sija paikaižel
Pühkiltagat puhthaižel,
Askei tackat tesarel
Hurha hural kädudel.
Kumarkatoi sanudes:
Sulad tehutižandaižed,
Sulad tehutemagaižed,
Prostkat, otkat tomaižed.
Algat mindai koskkoi, pekskoi,
Minun sanoiš pahad eckoi.
Oiktal hegel molin ses,
Holdun ičein tervhudes.
Otkat kaik tö ičeiz hüvüz',
Antkat, pörtkat minun pahuz'.
Minus kibu heitkat,
Kiven alle peitkat!..
Heiden valdas tehta muga,
Pästa kibus, otta viga...
Ninga mama sanuskel',
Ninga muštab minun mel'.

Alevtina Andrejeva

AJAGAM KÜLAHÄ

Päiväine rippub jo ülähän,
Unespäi heraštu, vel'l'.
Ajagam, ajagam külähä,
Kus meiden nimi i kel'.

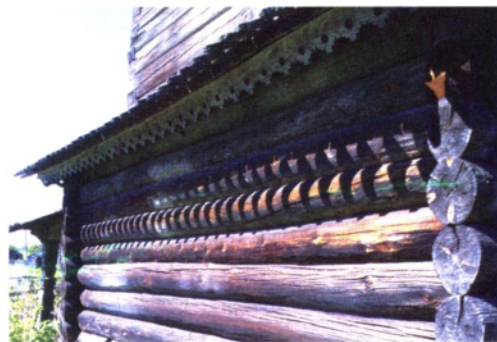

Aigoin völ tundištub, armastab
Laps'aigal ištutet koiv.
Aigoin völ pertinno varastab -
Kurdiž jo, karvikaz koir.

Irdal jo linduine pajatab,
Vajehta soba i keng...
Ajagam külähä, ajagam,
Sigä om minun-ki heng!

Nikolai Abramov

LÖUDAN IHASTON RADOS

Minun kodima armaz om siga,
Kus om ičižil männu iga,
Kus völ paginoid vepsän kelel
Rahvast vedaze oiktal meel,
Vanhad akaižed kus laskvas vasttas,
Kuti tütrehe minuhu kactas.
Vaiše küzud – tervhen-ik eläd? –
Südäinpagin jo sündub, eläb.
Rahvaz ei peitkoi tuskad, holid,
Kundled hüvid i sel'ktoid melid,
Kundled muštlosid, starinoid, pajoid,
Enččid sarnoid – sen täht i ajad.
Kodima – minun kibü i abid,
Täga ei ole veraz adiv.
Löudan hüvüden ičein rados,
Vepsän paginoid pästtes radios.
“I kut lämäs säs tahtoin vedut,
Muga kodiman vedab kelüt”,
Muga sanuba minei rahvaz,
Kelle vepsän kel’ todeks om armaz.

Alevtina Andrejeva

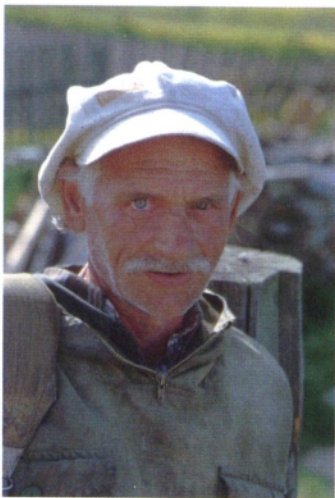
Sinun käded - kuti koivun barbad,
Sinun sil'mäd - kuti süväd järved.
Okha nägen minä sindai harvoin,
Nene päiväd - kuti čomad sarnad.

Lindäs järves lujas sured lainhed,
Ajan randha, sidon venhen puhu...
Kuti keváz'kurged - sinun vaihed,
kuti manzikaine - sinun muhu.

Eile uksid, vaise korktad seinäd.
Sindai varastada eile enamb väged.
Minä uniš čukoin - sinun sil'mäd,
Čukoin uniš minä sinun käded.

Irdal sügüz'... Vaikastuiba käged...
Nacein, tal'vel lumes minä kül'män.
Otan kaumha minä sinun käded,
Otan kaumha sinun süväd sil'mäd...

Nikolai Abramov

KEL' – MINUN KODIMA

Kut kodipagin hengen koskeb,
Kut sišpäi kulub maman än'!
Hän muga äjan muštho toskeb,
Hän penes henghe znamoid pan'.
Kut harvoin kulen rahvhan pajoid,
I meiden puhthid paginoid,
Konz vaiše posadaha ajad,
Sid' vanhoid kuled starinoid.
Kut ojaine se pagin jokseb,
Kut sanad vätas kelloižil!..
I žal' – sen ojan tullei kükseb
I rebitab sen palaižil.
A sid ved' babad – tarkad, čomad,
Hö pagin kanzoiš kajitas.

A äjad unohtadud oma
I verhaks kelen lugetas.
Kut abid, miše elos neces
Kadob meiden lüdižkel',
Ved' kodikel' ei kazva mecas,
I paksus segoib, sambub tel.
No kelle Jumalaspäi anttud
Om ičez, maman kodikel',
Ka muštkat, rahvast, kuna astut,
I olgha kaikil oiged mel'.
Kaikatoi kel't tö hengen pohjas,
Ved' elo meiden – kibus, lämoiš,
Sikš tarbiž pideltase rodn'as,
Kinktas heimos, kodiš, mamoiš!

Alevtina Andrejeva

Kaleig

LOIČEND-MALITV ÄNIŽELE

Änine sinine, Änine armaz,
Kacuhtha, Änine, minuhu laskvas!
Tün' sinun vezi, i sel'ged i maged...
Tahtoižin sinuspäi pakita väged.
Kibuspäi päzuda – vald minei anda,
Abuta nevondal – kunapäi mända...

Änine sinine, Änine sula,
Löuhaida aldoižil – kaik abid sulab...
Ropota vedudel sanaine kalliž,
Šuhahta hilläšti, šupita aldoiš.
Puhtasta, pezeta reduspäi mel',
Openda, kut oiged avaita te...

Änine sinine, Änine hobed,
Abuta ajada südäimen holed.
Eläbal vedudel pörduta hüvüt,
Jumalan vägudel to minei tervhut!
Loičendan sinei mä sanun, kut mahtan.
Kulišta, Änine, anda min tahtoin.

Alevtina Andrejeva

Kaskeza

Kaskeza

ÄNINE

Änine meiden kut änik čomaine,
Taivhaspäi mujutab veduden päiväine,
Mujutab kudmaine, mujutab zor'aine,
Päiväl i öl uz' muju i pajoine.

Änižen än' om se hil', se vägev,
Änižen taba – se tün', se kared,
Änižen randal – se lete, se kivi...
No Änižen randal henktä hivä.

Änine, Änine, čomaine sanaine,
Oled sä, sötai, kaikile armhaine!
Vedudel jotad, kalaižel sötad,
Ihastol, vägudel südaimen töutad.

Alevtina Andrejeva

PÄIVÄINE

Kezahomesel Änižen tagapei
Päiväine libub, meid kaiked lämbitab.
Lämbitab man, i lämbitab veden,
Kazvatab puid i kazvatab leiban.
Päiväine paštab, i linduine pajatab,
Mecas tehuden päiväine ozutab.
Linduine armaz, veslemba pajata.
Rauhid i norid, päiväine, lämbita.
Taivhas, pil'ved, tagemba pagekat,
Vauktale svetale tehut avaikat.

Rürik Lonin

Kus minun oza?
Kus minun vägi?
Kibištab hengen,
kibištab pän...
Pimedas korbes
vaikastui kägi,
Rižab-ik surman
vai huban sän?

Kus minun oza?
Kus minun vägi?
Magu-ki kadoi,
om vaiše sol.
Ehtkoižel taivhal –
tähthaižen nägin,
vaiše hän sambui
pimedal öl...

Kus minun oza?
Kus minun vägi?
Südäimes kibu
amu jo om.
Süvä om jogi,
korged om mägi,
Kuivembal tahol –
kaigatei koum...

Nikolai Abramov

MECOIDEN PAJOD

Pajatab kevädel mecas
Aigašti homencel – mecoi.
Kuzen vai pedajan ladvas
Jüged om homaita händast.
Õl tarbiž lämoilpäi lähhta,
Kaskeses pimedas nähta,
Aigemba homendekuldad
Mecoiden kimale tulda.
Laske ei uddaide ampta,
Järedad meclindud kantta,
Hilläšti külähä astud,
Ezmäižes vihmaižes kastud.
Mecoiden pajoiš om vägi,
Kudamban tabadad sinä,
Miše kaik libuda mäged,
Hubad kaik mureta seinäd...
Keväden päiväine libub,
Unohtad sinä kaik kibud.
Lidnaspäi kodinnoks ajad –
Kundelta mecoiden pajod!

Nikolai Abramov

Sar'järv

Nürgl

KEVÄZ' TULI

Tuli keväz', irdal lämšui,
 Seištas lämäd päiväižed.
 Pöudoil, nitüil lumi sulii,
 Jokseškat'he ojaižed.
 Päiväl lämäs lujas paštab,
 Joged-järved suliba.
 Lämiš maišpäi kurged letas –
 Vepsän male tuliba.

Maria Abramova

Karhil

Järvidenkülä

Matvejansel'g

Kurb

Matvejansel'g

Uju, uju minun venhut,
Süväs meres päliči.
Vaiše pidä oiktad matkad
Bedan sariš siriči.

Uju öl i i vauktoil päivil,
Matkan lop om edahan.
Aigoin, minä hotkil lainhil
Pästtud aigad sabutan.

A konz putun sihe aigha,
Endišt elod valičen,
Hengen pahut küksen kerdha,
Tactud azjad vaumičen.

Uju, venhut, sorzan karččikš,
A ku void, ka rigenda.
Uju läbi pit'kiš voziš
Mürkid lainhid hotkemba.

Viktor Jeršov

JÄRVEN RANDAL

Lujas jõged minun oza,
Ani kuti meiden rahvhal.
Vaiše muštan - elin konz-se
Puižes pertiš, järven randal.

Seižui rindal korged pedai,
Vauged koiv-ki pästi jured.
Čoman pertin sauvoi dedoi -
Seinäd korktad, iknad sured...

Tagaz mändes - sauptud süudad,
Elokašlin lidnas kandan.
Vaiše eläb minun südäin -
Järven randal, järven randal.

Nikolai Abramov

Vil'häl

Ladv

Mäggär'

Mäggär'

MAIL'MAN VIGAD...

Jo poleneb rahvahan vägi,
i hengespäi amurtas sidä.
Kut kel'-ki nüt' kadob, mä nägen,
a südäimes palaškanz'

- rida.

Mikš mail'mas om äjan vigad?
Mikš koleba verod i keled?
Mikš kenel-se om ani ligad
i elonte - oiged i siled?

A vepsläižed jättas jo jäl'gmän
i veron, i pajon, i vaihen...
I en voi mä tügeda kämnil,
i abid vahv hengehe saihe.

A abid - se vällendab rahvast,
i lämän se hengespäi vedab.
Sur' Sünduižem, avaida laskvas,
kut püžuda mirus -

en teda.

Nina Zaiceva

Kaikuččel – ičeze mägi,
Kaikuččel – ičeze koum...
Tähthaižen homencel nägen,
Dengoid völ kormanas om.

Laske mö uradad nores,
Tuleb i meidennoks mel'..
Kaikuččel – ičeze elo,
Kaikuččel – ičeze kel'.

Jokstasoi jänišad-voded,
Tulemei kodinnoks mest.
Kaikuččel – ičeze jogi,
Kaikuččel – ičeze mec...

Nikolai Abramov

KURGED LENDABA

Lanktas pakuižed lehted,
Sügüz' rušitab puid.
Lehted mustetas vedes,
Heišpäi kadose kuld.

Kurged ülähän letas,
Ectas erasen son,
Kuna lasktas voiž, jädas
Ištut lebaitas ön.

Lapsed külän tel seištas,
Kaikil letud om lõug.
Vaiknas taivhaze kactas,
Kaimdas kurgid sur' jouk.

Viktor Jeršov

KUVA LEHTIKOS

Päiväine, päiväine
muhadab -
keväz' jo, keväz'
om irdal!
Pimed aig om lujas
lühenu -
londusen vihandaks
pirdan.
Lehtikos - hoštajad
mujud:
pakuine, sinine,
rusked...
Kuvanke kezaha
ujun,
keza om lähen jo -
uskon!

Nina Zaiceva

Vil'häl

Šokš

Matvejansel'g

Matvejansel'g

Vil'häl

Üksal

KOIVUINE

Vauged koivuine, sinun oksaižed,
Kuti vihandad suugad-suugaižed,
Oled hoikaine, kazvol korktaine,
Löb i kaburdab sindai tulleine.

Sügüz' aigaižel vilul vihmaižel
Sädon riičitab – voikad kündluzil.
Katab lumudel tal'ven päiväižil,
Käred pakaine čokkoib neglaižil.

Pigai keväz' möst tuleb čomaine,
Hengen lämbitab rusked päiväine.
Kut i ristitul, muga iga mäh
Vauktal koivuižel, se-žo eloig.

Alevtina Andrejeva

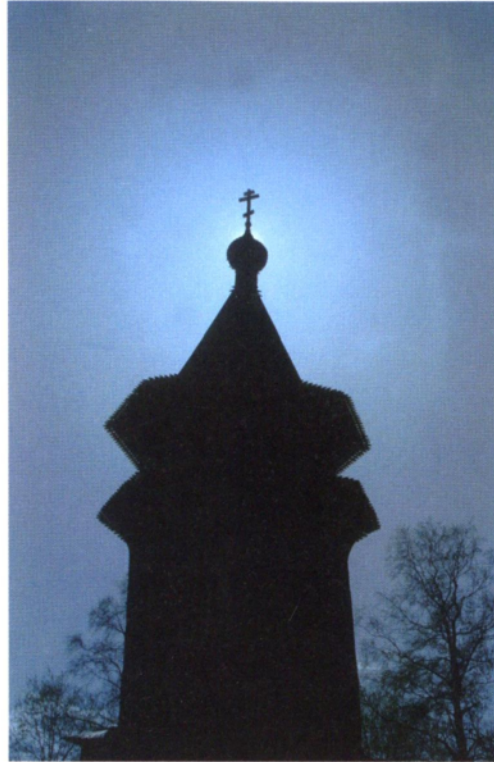

Kal'v'

Süvär'

Tämbei uniš minä nägin:
keváz' rusttan neiččen tuli,
lämbit' kaiken... Pajo kägen
kaiktä kului, lumi sulii...

Sügüz'homenc unen pezi,
tuli - hahk i lujas käred.
I se hered keváz'vezi
un'he jäi... A hibjäs - säru...

Mikš om keváz'oza - lühüd,
mihe pageneb se pigai
jätten muštho opalmuhuid,
kudambid mö muštam igan.

Nina Zaiceva

Vaugedjärv

Hamaral

Ojat'

OJAT' -RANDAL

Ojat'-jogen randal
Lujas hüvä astta.
Aigoin tuleb minei
Armaz neižne vasttha.

Aigoin hüvid sanoid
Minä otan mel'he,
Aigoin tuldaz tāmbei
Čomad runod kel'he.
Tägä kevāz'zor'al
Mecoi kimib ladvas,
Tägä randal amu
Eläb meiden rahvaz.

Vändab vedes kala -
Tarbiž verkod panda...
Lujas mel'he astta
Ojat'-jogen randal!

Nikolai Abramov

Vil'häl

Seižub meiden külä järven päl.
Pertid korktad oma Terlak-mal.
Zor'a paštab, linneb rusked päiv.
Ole vaitti... minai melid äi.

Hillüz' hillendab vauktad öd.
Ahav - puhukaz, sumeg - möst.
Kactas järvhe pedajad, čoma sä,
"Tervhen"- vezi šuhaidab, kulen mä.

Libub rusked päiväine, hüvä - mel'.
Kuni kodi unes om, libu, vel'l'.
Mäne sinä järvele, kalad sa.
Sandas, hüvin kokib se čomal säl.

Nina Potaševa

Sar'järv

VEPSÄN MAL

Tact'ud pertid, jättud küläd,
Necen agjan männu iga.
Lämoi sambnu... Hiled - hulad,
Vaiše vilugatas pigai.

Minun rindhiš kibu paha
Kazvab, kuti letud sepil -
Täga tatad pandud maha,
Kaumad kazvahtuiba lepil.

Kalliž maks om, oza жүged...
Vihmas mänen kuzen alle.
Kulen - taivhal letas kurged,
Tuli sügüz' vepsän male.

Nikolai Abramov

Sar'järv

Ladv

Ladv

Kaleig

PÄSKHAIŽEN PAJO

Päskhaine hered
suvespäi tuli,
päiväižen kera
sen pajon

kuli.

Rahvaz-ki kuli
päskhaižen pajon...
Konz pajo sulii,
el'genzim

äjan.

Pajati kodimas
päskhaine meile:
"Parembad mail'mas
sijad ved'

eile.

Edahan om niid -
mecoid i pöudoid...
Armhemba kodid
sijad -

en löudand".

Nina Zaiceva

Pecoil

Matvejansel'g

Järvidenkülä

Pecoil

RUNOD LAPSILE

Jonokhaine mägraine
eläb süväs uruižes.
Om mecas hälle valdaine
paksus vihman kuroižes.

*

Om-ik nece viga -
mecas eläb siga.
Om mecas sōmäd liga,
sikš se eläb sigä.

*

Hirbenke niken ei vända,
eile hirbel pitkäd händad.
Oma hirbel sured sarved,
lapsed varaidaba händast.

*

Il'bez eläb mecas
vilul pahal tal'vel.
meckaži venub penzhas,
eile päčid hänel.

*

Makondi hüvä radnik om,
radab ön i päivän:
mamäguzid lendab,
pöudon kaiken kündab.

*

Kaikid penemb mecas
meiden Kir'oi-hirüt.
Polen satust pöudospäi
urhu vedab Kir'oi.

Valentina Rogozina

Pecoil

Vil'häl

Om heng i hibj, om heiden keskes ero.
En mind el'genda, ken eron necen pan',
No luse minun hibjds sьddinkera,
I sьndub henges pradedoiden dn'.

No midд viл, konz unohtab kaik rahvaz,
Mil eldb hдп, konz unohtase kaik:
I nece ma, i nece sьvd taivaz,
Konz johtutada minei tuleb aig?

Mihail Baљnin

HEINÄNTEGO

Heinäntego, heinäntego,
Eile laškid, ratas kaik.
Seištas nitül sured kegod,
Heinäntego – čoma aig!
Okha kaikil märgad paidad,
Rindal – jogi, rindal – mec...
Jomei tal' vel lämäd maidod, –
Kutnä kezä tuleb mest!

Nikolai Abramov

ARMHAD PAJOD

Pajoiš kulen maman kelen,
Pajoiš lõudan hüvăn melen
Pajoid muštos pidatan –
Südäimuden lämbitan.

A konz kulen Vepsän horan -
Unohtan i holen-gor'an,
Kallišt rahvast armastan,
Heile mödha pajatan.

Kaste heinäle vai lankteb...
Taivhas kudmaine vai lähte...
Neižne maksašt varastab...
Siš i pajo johtutab.

Pajoita om elo jüged,
Pajoiš kajičem mö jured
Enččes elos, lüdižkeles,
Min mö pidam henges, meles.

Äi om pajoid čomid, armhid,
Äi om südäimele kal'hid –
Tuskasižid, ilosižid...
Olgat, pajod, igahižed!

Alevtina Andrejeva

MAMANKELN SANA

Mamankelen sana,
sinun vänd om maged,
hengen poltab ani,
mugoi siš om vägi.

Sanan kal't mä nägen
kodikülän pöudod,
ojad, järved, mäged...
Kus völ mugoid löudad?!

Elos tundui vägi,
londusenke sido.
Mamankel'ne pagin
oli sille idu.

Nügüd' sana armaz
kadob, koleb, sambub,
kuti pahas sarnas...
El'genzin sen amu.

Kenak andab abud
minun rahvahale,
libutab ken, kandab
elon pordahale?

Nina Zaiceva

Lönnrot

Kalevala-eposan tegii Elias Lönnrot oli vepsän mal vodel 1842. Ezmäi hän tahtoi tulda vaiše päivnouzmanpoližiden vepsläižiden noks, kudambad eliba Kargopolin da Vitegran keskes. Necen vepsläižen gruppan nimi oli Isarv, i sihe mülüi kaks’toštkümne küläd: Suurtannaz, Čogatannaz, Bereznik, Prangat’, Dubin, Kropangut, Korg, Kirjan, Matinkund, Mitänkund, Papinkund i Ortinkund. No konz hän homaiči, miše äjiš neniš küliš “lapsed-ki pagižeba kesknezo i nügüd’ enamban venän, mi vepsän kelel”, ka hän päti lähtta toižihe sijoihe endustaden, miše vepsän kel’ pigai koleb i vepsän rahvaz sulab venälaižiden keskhe: “...ei ole jüged jo nägištada: vepsän kel’ voz’sadan mändes eläškandeb rahvahan muštos vaiše starinoin, miččiš sanudas, miše heiden ezitatad endevanhoil oma pagižnuded miččel-se toižel, a ei venän kelel”.

Ozaks nece endustuz ei ole tehnuš todeks, hot’ neniš nimitadud küliš 160 vot möhemba ei pagiškoi-ki enamba vepsäks. Suurtanhas mušttihe, miše heiden ezitatad oliba olnuded vepsläižed. Külän suremban pertin ižand (hänele om jo enambad 80 vot) starinoiči, miše hänen praded Vasili Jegorovič Siverikov, kudamb oli sündnu vodel 1800, voi olda Lönnrotan ižandan necen Isarven matkan aigan.

Suurtannas

Čoga

Prokšin

Kirjan

Elias Lönnrotan matkstarin vodelpäi 1842

Varbalaspäi tulin Pecoilan (ven. Печенец) külähä i sigäpäi Karhilaha (ven. Каргинец)...Karhilan papinno elin ezmäižen nedalin hänen penes pertiš, kus minuta eliba hän iče, hänen ak i hänen nel'l'vozne tütrenpoig, abunik, mitte-se "prikaššik", pen' mustpakuine koiraine i sen kaks' pen't kužušt....

Konz pertišpäi oliba lähtnuded manmäričijad, minä vajehtin honusen, kus nügüd' voin jo üksnäin eläda lopun aigad, mi oli lujas sur' i arvokaz azj, sikš ku minä voin lebaittas rahvahan juduspäi. Jäl'gmäine päiv vaiše pidi olda papinno i hänen perehes, koiridenke i kažidenke, sikš ku honust, kus ende eletihe toižed, zavottihe mureta i udes sauda.

Elias Lönnrotan kirjaižespäi akademikale A.J. Sjogrenale

Vepsläižidenke en tulnu Karhilaha
pidembaks aigaks, kus elin külän
papinno.

...otin opendajaks ühten pol'sogedan
vanhan saldatan lesken, kudambanke
kacuin läbi znamoiten venäkeližehe
vajehnikaha vepsläižed sanad,
sihesai kuni hänen tedoid täudui. Sidä
paiči panin kirjaha hänespäi i toižišpäi
düzinaizen sarnoid, kändin Matvejan
evangelijaspäi 5., 6., 7., i 8. palan i
mugažo kerazin muštatišid
venäkeližen grammatikan mödhe i
toižiden kirjoiden mödhe.

Kekar'

Karhil

*Elias Lönnrot oli vodel 1842 opendamas vepsän kel' Karhila küläs.
Keratud materialan pohjal hän tegi möhemba (1853) tedotön vepsän
keles. Hän oli mugažo läheližes Kekjärven küläs i tundištihe necen
külän praznikan veronke.*

ELONPURDE MINUN PAL'L'AZ...

Elonpurde minun - pal'l'az,
vázund südäimehe tuleb,
melid sündub ani välläs,
minun henges lämoi sulab.

Jose en voi vägid sada,
ližadoitta henghe lämoid?
Jose melentartuz' kadob,
unohta en holid amuid?

Uskon: keváz' pezeb melen,
puhtastoitab hengen pohjan,
sel'genzoitab, kut mä elän,
andab uden elonohjen.

Varastan mä päiväšt lämäd,
ozad ut i uzid toivoid...
Abud kodihe mä mänen,
küzun sidä kodikoivuil.

Kodiš uksed kaiken avoin,
iknad laskvil sil'mil kactas,
vezi puhtaz kodikaivos,
koivun kuva kaivho tactud...

Kodi armaz, koivud, vezi,
südäinholid polenzoitkat!
Necen amussai mä tezin:
teiden nevond - kaikid oiktemb.

Ladv

KODIN MUJUD

Sinine i vauged -
vilud nene mujud,
sündub kuva kauged,
mujumärad - lujad.

Pakuine i rusked -
kodi nägub mujuiš...
Linnen kodiš, uskon,
põudoil, küläkujoiš.

Vihand kodiš normut,
hobed, hoštai vezi,
sarnaližed korbed,
kuldahine lezi.

Lämid melid tuleb
pähä kodi-irdoil...
Kodi - armaz, sula,
hengel sindai pirdan.

Nina Zaiceva

KÄTTENNOU PAJO

Päzub kudmaine orgho,
Pimed pougeb jo must.
Sirdäb ehtkoižen polhe,
Čoma öhud, sä kus?
Tuleb uneine maged,
Hengi süvemba, laps'.
Öhut ližadab väged,
Saupta sil'mäižed, maks.
Kazvad, sötaine, sureks,
Vaiše kerada mel't:
Ala kadota jurid,
Ala unohta kel't.

Viktor Jeršov

KODIŽIVATOIDEN PAGIN

Näugub kazi: “näu,näu”,
Kužu haukub: “hau, hau”,
Vauged kukoi aidal launub,
“Kot, kot” - kirjav kana sanub.
Kažinpoigad pinguba,
Redus sigad rõhkiba,
Vastha lambaz bäläidab,
Mugoi kida irdal mäh.

Olga Jeršova

Vil'häl

Matvejansel'g

Формат 84 x 108 1/16. Тираж 1000 экз.

ГУП РК «Издательство «Карелия», 185035, г. Петрозаводск. ул. Андропова, 2/24.

KODIMA, VEPSÄNMA

Kodima, Vepsänma -kirj taričeb vepsläižile
lugižoile runoid ičeze kelel: hõ voiba
tundištoittas ičeze runoilijoidenke i nägištada
Vepsänman čomut kaikiš Vepsänman
čogišpäi: Änižvepsän malpäi, Keskvepsän
malpäi 1992- 2002 aigan.

ISBN 952-5385-16-7